

Faglig råd for lærerutdanning

Innspill til felles nasjonal rammeplan for lærerutdanninger

Felles del, om fellesverdier og felles kompetanser

Lærerutdanningene ved institutt for lærerutdanning og pedagogikk (ILP) viser til innledningene på gjeldende studieplaner hvor mye generelt og relevant vil være aktuelt å videreføre i en felles innledning i ny rammeplan. Kjerneverdier for alle lærerutdanninger er viktig å få frem i denne delen, samt felles prinsipper for hva en lærerutdanning skal være (forskningsbasert, integrert, profesjonsnær til eksempel). Dette må være i tråd med en formulering om hva som menes med lærerprofesjonen som begrep (som også bør omtales i denne delen). Det bør inneholde elementer som knytter seg til alle utdanningene, fra de yngste i barnehagen til de noe eldre i f.eks. yrkesfaglige lærerutdanninger. Utdanningenes samfunnsmandat knyttet til dette strekket bør også synliggjøres i teksten.

Viktigheten av praksisopplæring i lærerutdanning bør vies plass. Det å drive en profesjonsutdanning er noe annet enn å drive en disiplinutdanning, og praksisopplæringen er en stor del av det utdanningene må lykkes med for å forbli gode utdanninger. Dette blir også fremhevet i NOKUTs evaluering av GLU som et sentralt område for fortsatt utvikling, nemlig "å sentrere praksisstudiet i de femårige lærerutdanningsprogrammene (s. 7).

Pedagogikk, didaktikk og fagdidaktikk sin rolle i utdanningene er et sentralt element i lærerutdanning. Vi mener derfor dette også må omtales innledningsvis, og at man i underkapitlene presiserer det ytterligere for de ulike lærerutdanningene. Her bør man sikre at det åpnes for at de ulike tilnærmingene til samspill mellom fag og fagdidaktikk fortsatt kan videreføres i de ulike lærerutdanningene.

Vi mener at lærerutdanningene fortsatt skal ta ansvar for at utdanningene skal fremme forståelse av samisk kultur som en del av den nasjonale kulturarven. Dette ligger inne som en viktig del i rammeplanene i dag, og vi mener det er viktig at dette tas med i ny felles del av rammeplan videre.

Internasjonalisering er et område som også bør inngå her. Vi mener at lærerutdanningene bør tilrettelegge for utvekslingssemester og praksisopplæring i utlandet. Det må ikke presiseres *når* utvekslingssemester når skal være, det bør plasseres der hvor det passer best i de lokale studieplanene.

En felles rammeplan er ment å forenkle, men den må ikke forenkle så mye at den blir utfordrende å forstå for alle som skal forholde seg til den. Det er viktig at det primære avtakerfeltet (for eksempel barnehagesektoren for barnehagelærerutdanningen) hovedsakelig har ett underkapittel å forholde seg til. Vi frykter at en tenkt «forenkling» der man slår sammen flere, vil kunne føre til utfordringer med å få et godt og relevant innhold som er til nytte for de viktigste lesere av rammeplanen.

Inndeling i underkapitler

Innholdet i en felles del må være på et slikt overordnet nivå at det er behov for presiseringer i underkapitler. I underkapitlene er det viktig å verne om de viktigste særtrekkene ved utdanningene, her er hensynet til barna og unges behov i ulike aldersgrupper sentralt.

Ekspertgruppen, som foreslo en felles rammeplan, foreslo at praksis og krav til fordypning innenfor fag/kunnskapsområder, fagdidaktikk og pedagogikk burde stadfestes i underkapitler. ILP støtter dette. Rammeplanen bør gi en tydelig felles nasjonal ramme som sikrer forutsigbarhet for blivende studenter og for avtakerfeltet. Rammene må også gi lærerutdanningsinstitusjonene en god ramme for studieplanarbeid lokalt.

ILP mener videre at nye underkapitler bør ta utgangspunkt i de trinndelingene vi finner i lovverket. Vi mener allikevel at PPU for allmennfag (eller tilsvarende) og yrkesfag bør ha egne separate underkapitler. Det er viktig å sørge for at lærerutdanningene, med utspring i nasjonal rammeplan, kvalifiserer til tilsetning der det er ment. Underkapitler må ikke forenkles/sammenslås uten en grundig vurdering av om både utdanningene og avtakerfeltet er best tjent med det. Lærerutdanningene må fortsatt ha en best mulig innretning mot det avtakerfelt og de barna og ungdommene utdanningen er ment å rette seg mot, og rammeplanen må legge til rette for dette.

Barnehagelærerutdanningen tar utgangspunkt i et annet grunnleggende syn på lek og læring, med fokus på prosessmål, ikke kompetansemål for barna. Denne egenarten bør ivaretas av et eget underkapittel for barnehagelærerutdanning. Barnehagelærerutdanning i dag er organisert slik at det skal være lett for studenter å bytte utdanningsinstitusjon etter de to første årene. Da det ikke er veldig mange studenter som benytter seg av denne åpningen, mener vi det er mer å hente på mer lokal fleksibilitet i strukturering av utdanningen, og åpne for bedre flyt mellom fag og eksempelvis få til en bedre integrert temabasert utdanning, som er mer i tråd med barnehagens virksomhet.

Videre er det viktig at rammeplanen legger til rette for en fleksibilitet mot faglig spissing innenfor det ti-årige grunnskoleløpet. Hensynet til de yngste elevenes særlige behov og behovet for lærere med spisskompetanse innen begynneropplæring var et argument for trinndeling av GLU i 2010. Vi mener at dette fortsatt er et gyldig argument, men vil også fremheve behovet for spesialisering rettet mot ungdomstrinnet.

Vi mener at det er nødvendig med et eget underkapittel for videregående opplæring med fokus på det spennet av kompetanser som er nødvendige for å undervise i fellesfag og programfag i videregående opplæring. Å undervise i videregående opplæring krever en høyere grad av faglig fordypning og dybde, samtidig som at man må være i stand til å ivareta et stort spenn av elever i ulike undervisningskontekster fra studieforberedende til fellesfagene på yrkesfaglige program og voksenopplæring. Samtidig må et slikt underkapittel ha sikre rammer for pedagogikk og fagdidaktikk. Undervisning i videregående opplæring vil også kreve ren høy grad av mangfolds- og relasjonskompetanse for å møte ungdommer og unge voksne i ivergangen til voksenlivet.

Rammeplanfesting av omfang av praksis

Det er veldig viktig for lærerutdanningene ved ILP at omfang av praksis stadfestes i nasjonal rammeplan. Praksis er en kostbar læringsaktivitet, men en av de viktigste. For å unngå at praksisomfang blir en utsatt

post i utfordrende budsjetter for institusjonene, er det viktig at vi lokalt kan vise til nasjonal rammeplan og dermed avverge nedjusteringer på praksisomfang og praksisoppfølging/veiledning. Rammeplanen bør også stadfeste hvor praksis skal være, slik at ikke dette også blir et lokalt kostnadsspørsmål.

Videre bør spørsmålet om praksis på eget arbeidssted avklares. Praksis på egen arbeidsplass kan potensielt bli en del av markedsføringen i rekrutteringsarbeidet i den situasjonen vi er i nå. Faglig råd for lærerutdanning bør ta diskusjonen om det, på faglig grunnlag, bør tillates eller ikke (og eventuelt i hvilket omfang) i de ulike lærerutdanningene. Vi ser det som hensiktsmessig at dette kan variere mellom utdanninger rettet mot ulike trinn (som PPU-Y og GLU), men at det bør være likt på de samme lærerutdanningene.

Stadfesting av omfang er også viktig for å sikre at alle utdanninger har samme sluttresultat ved at alle kandidater har om lag likt praksisomfang i sin gjennomførte utdanning.

Andre innspill

Overgangsordninger

Det er viktig at overgangsordninger er tydelige med hensyn til håndtering av studenter som av ulike årsaker er forsinket i påstartet utdanning.

På vegne av studieprogramledere for lærerutdanningene ved ILP,

Vennlig hilsen

Siri S. Madsen
professor
assisterende instituttleder

—

siri.s.madsen@uit.no